

Vážený pán
Ing. László Sólymos
Minister životného prostredia
Ministerstvo životného prostredia SR
Námestie Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava

V Bratislave 12.7.2017

Vážený pán minister Sólymos,

ako zástupcovia a zástupkyne mimovládnych organizácií a iných právnických osôb Vás chceme požiadať o zváženie nasledujúcich faktov pri posudzovaní rozkladu voči záverečnému stanovisku k návrhu projektu „Exploatacia uhlia v 12. ťažobnom poli DP Nováky I“¹ v rámci posudzovaní vplyvov na životné prostredie:

1. Európska komisia (EK) prešetruje podnet vo veci poskytnutia nelegálnej nepriamej štátnej pomoci pre Hornonitrianske bane Prievidza (HBP).² Kompenzácia nákladov pri využití mechanizmu všeobecného hospodárskeho záujmu totiž podľa európskej judikatúry nesmie prevyšovať nevyhnutnú úroveň zodpovedajúcich nákladov a má byť výsledkom objektívnej analýzy.³
2. EK tiež poukázala na environmentálne škodlivú podporu výroby elektriny z domáceho uhlia na Slovensku.⁴ Dosiahnutie klimatických cieľov do roku 2030 bude aj pre SR vyžadovať mimoriadne úsilie. Závod Elektrárne Nováky je druhým najväčším emitentom podľa objemu vypustených emisií oxidu uhličitého.⁵
3. Inštitút environmentálnej politiky MŽP SR a Útvar hodnoty za peniaze MF SR konštatujú v revízii výdavkov na životné prostredie z júla 2017⁶, že postupné utlmenie výroby elektriny z uhlia prinesie zdravotné benefity vo výške 500 mil. eur ročne a nižšie výdavky pre odberateľov elektriny o 100 mil. eur ročne. Z monitorovaných priemyselných firiem elektrárne v Novákoch spaľujúce domáce hnedé uhlie produkujú až 72 % oxidu siričitého a 8 % prachových častíc. Utlmenie ťažby by znížilo emisie CO₂ o 5%.
4. Medzinárodná konfederácia odborových zväzov vo svojej správe⁷ uvádza, že je potrebné pre každý región pripraviť na mieru šitý prístup, spolupracovať s rôznymi aktérmi a mimovládnyimi organizáciami na tvorbe politik a že skutočná voľba nie je v tom či prácu alebo životné prostredie, ale či oboje alebo ani jedno.
5. Existujú príklady dobrej praxe pri spravodlivej transformácii priemyselných regiónov.⁸ Napríklad vláda v Českej republike prijala strategický rámec hospodárskej reštrukturalizácie krajov⁹ a pracuje na súvisiacich akčných plánoch. EK zdôrazňuje, že okrem fondov EÚ je možné pre rozvoj regiónu využiť napríklad Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii.¹⁰
6. Náklady na realizáciu zámeru odhadované HBP na sumu od 27,2 do 30,2 milióna eur¹¹ by mohli byť použité na iný – dlhodobý rozvoj regiónu.
7. Minister hospodárstva Peter Žiga v máji 2016 uviedol: „Osobne si myslím, že útlm baníctva je na Slovensku neodvratiteľný.“¹² V roku 2017 tvrdí, že je pripravený debatovať aj o tom, že by sa prestalo dotovať skôr než v roku 2030, napríklad v roku 2025.¹³ „Môžeme povedať: Hornonitrianske bane... keď to zavriete do roku 2025 alebo 2021, môžete čerpať také peniaze, také fondy, také granty, tu zamestnať ľudí. Je tam viacero možností, nehovorím, že nejaké konkrétne, ale už sa tým zaoberáme.“¹⁴
8. Kúpele Bojnice tvrdia, že môže podkopať ich deväťstoročnú tradíciu a ohroziť tak ich fungovanie s cca 300 súčasnými a potenciálom pre 1000 pracovných miest.^{15 16}

9. Ťažba uhlia a lignitu mala najvyšší počet novopriznaných chorôb z povolania podľa divízií klasifikácie ekonomických činností za posledné 3 roky (2014 - 2016) spolu ako aj za jednotlivé roky 2015 (37 prípadov) a 2016 (38 prípadov).¹⁷
10. V okrese Prievidza bol v roku 2010 vyšší počet ochorení na zhubné nádory o 21% u mužov a 20% u žien ako bol priemer SR a o 18% u mužov a 12% u žien vyšší počet ochorení na zhubné nádory ako bol priemer Trenčianskeho kraja.¹⁸
11. Štúdia v prestížnom lekárskom časopise The Lancet¹⁹ konštatuje, že výroba 1584 GWh elektriny z hnedého uhlia v Novákoch, má vo všeobecnosti ročne za následok približne 51 úmrtí, 472 závažných ochorení a 27998 ľahkých ochorení.²⁰ Údaje sú relevantné pre Európu, čiže nie pre nejakú provinciu s minimálnymi ekologickými štandardmi a vysokou hustotou zaľudnenia.²¹
12. Iná štúdia²² zasa zaradila elektrárňu v Novákoch ako 8. najtoxickjšiu uhoľnú elektrárňu v Európe v roku 2013 z hľadiska vplyvu na zdravie obyvateľstva. Jej vplyvy všeobecne vyčíslili na 470 predčasných úmrtí, 230 prípadov chronickej bronchitídy, 450 prijatí v nemocniciach, 138320 stratených pracovných dní, 9700 astmatických záchvatov u detí a medián zdravotných nákladov vo výške 640 miliónov Eur s maximom zdravotných nákladov vo výške 1240 miliónov Eur. Treba ale doplniť, že emisie pred rokom 2016 boli vyššie.
13. Slovenské elektrárne (SE) ešte v roku 2016 navrhli skorší útlm elektrárne Nováky. Údajne ju chcú úplne zatvoriť do roku 2021.²³ Hovorca SE uviedol: „...predĺženie životnosti a zabezpečenie prevádzky elektrárne Nováky po roku 2020 by si vyžiadalo rozsiahle investície do komplexnej rekonštrukcie viacerých technologických celkov rádo vo v desiatkach miliónov eur,“²⁴

Sme presvedčení o tom, že útlm hnedouhoľného programu – ktorý z ekonomických, klimatických, sociálnych aj strategicko-politických dôvodov nie je otázkou možností ale času – musí predchádzať príprava moderných rozvojových programov, ktoré vytvoria nové pracovné príležitosti a naštartujú nové ekonomické aktivity v regióne. Rozširovanie tohto programu pred takouto diskusiou preto považujeme za cestu nekompatibilnú so smerovaním EÚ a napĺňaním cieľov Parížskej dohody.

Veríme, že náš podnet zväžite. Chceme Vás ubezpečiť, že sme pripravení pomáhať pri návrhu zmysluplného transformačného programu pre región. Momentálne je totiž najlepší čas na diskusie o riešeníach budúcnosti hornej Nitry v zmysle modernej nízkouhlíkovej a sociálnej politiky EÚ.

S pozdravom

Ing. Juraj Melichár, koordinátor, Priatelia Zeme-CEPA

Peter Ďuriš, predseda, Európsky inštitút pre ochranu spotrebiteľa a právny štát

Martin Vlachynský, analytik, INESS

Mgr. Veronika Galeková, riaditeľka, Slovenská asociácia fotovoltického priemyslu a OZE

Ing. Slavomír Eliaš, predseda predstavenstva, Kúpele Bojnice, a.s.

RNDr. Silvia Szabóová, štatutárka, Sosna

Ing. Jana Pavlíková, štatutárka, Združenie Slatinka

Mgr. Rudolf Pado, predseda a projektový manažér, OZ TATRY

Ivana Kohutková, riaditeľka, Greenpeace Slovensko

Ing. Daniel Lešinský, PhD., predseda, CEPTA

Peter Vittek, predseda, Utopia

Juraj Hipš, riaditeľ, Živica

Ján Szóllós, predseda, Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v SR

Milan Šagát, výkonný riaditeľ, VIA IURIS

Na vedomie:

1. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
2. Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku

---

¹ <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/exploatacia-uhlia-v-12-tazobnom-poli-dp-novaky-i>

² "Brusel Rieši Sťažnosť Mimovládky Na Dotovanie Slovenského Uhlia." *Energia.sk*. Web. <<http://energia.sk/dolezite/elektrina-a-elektromobilita/brusel-riesi-staznost-mimovladky-na-dotovanie-domaceho-uhlia/22741/>>.

³ "Brusel Rieši Sťažnosť Mimovládky Na Dotovanie Slovenského Uhlia." *Energia.sk*. Web. <<http://energia.sk/dolezite/elektrina-a-elektromobilita/brusel-riesi-staznost-mimovladky-na-dotovanie-domaceho-uhlia/22741/>>.

⁴ European Semester: Country Report – Slovakia (2017): European Commission. p.18. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-slovakia-en_0.pdf>.

⁵ "Union Registry." *Climate Action*. European Commission, 16 Feb. 2017. Web. 14 June 2017. <https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry_en#tab-0-1>.

⁶ "Revízia Výdavkov Na životné Prostredie." *Ministerstvo životného Prostredia Slovenskej Republiky*. Inštitút Environmentálnej Politiky MŽP SR, Útvar Hodnoty Za Peniaze MF SR, July 2017. Web. 10 July 2017. <<http://www.minzp.sk/iep/publikacie/revizia-vydavkov/>>.

⁷ Rosemberg, Anabella. "Strengthening Just Transition Policies in International Climate Governance." *Policy Analysis Brief* (2017). Apr. 2017. <<https://www.stanleyfoundation.org/publications/pab/RosembergPABStrengtheningJustTransition417.pdf>>.

⁸ Beyond Coal: Sustainable Alternatives for the Future of Coalfield Regions. p.6, 2016. Greenpeace. Web. 26 Apr. 2017. <http://www.greenpeace.org/espana/Global/espana/2016/report/cambio-climatico/BeyondCoal_Duplex.pdf>.

⁹ "Strategický Rámec Hospodárskej Reštrukturalizácie Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského Kraje." Ministerstvo Pro Mistni Rozvoj ČR, 9 Jan. 2017. Web. <<https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategicky-ramec-hospodarske-restrukturalizace-usteckeho-moravskoslezskeho-a-karlovarskeho-kraje?typ=download>>.

¹⁰ Ako Zatvoriť Dotované Bane? Máme EÚ Fondy, Hovorí Žiga." *Trend*, 6 July 2017. Web. <<https://www.etrend.sk/ekonomika/ako-zatvorit-dotovane-bane-mame-eu-fondy-hovori-minister-ziga.html>>.

¹¹ <http://energia.sk/spravodajstvo/elektrina-a-elektromobilita/o-zamere-tazby-v-12-tazobnom-poli-dp-novaky-este-komisia-pri-mzp-nerozhodla/23970/>

¹² Toma, Branislav. "Uhoľné Bane Bez Dotácií Neprežijú." 6 May 2016. Web. <<https://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/392251-uholne-bane-bez-dotacii-nepreziju/>>.

¹³ "Minister Biznisu: Vôbec Sa Tu Nepodniká Ťažko." Interview. *Trend* 6 July 2017: 24-29. Web.

¹⁴ "Ako Zatvoriť Dotované Bane? Máme EÚ Fondy, Hovorí Žiga." *Trend*, 6 July 2017. Web. <<https://www.etrend.sk/ekonomika/ako-zatvorit-dotovane-bane-mame-eu-fondy-hovori-minister-ziga.html>>.

¹⁵ <https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/253574>

¹⁶ Boronkayová, Felícia. "Spôsobí Plánovaná Ťažba Uhlia Katastrofu? Bojnická Liečivá Voda Vraj Môže Zmiznúť v Novej Bani!" *Život.sk*. 27 Feb. 2017. <<http://zivot.cas.sk/clanok/35351/sposobi-planovana-tazba-uhlia-katastrofu-bojnicka-lieciva-voda-moze-zmiznut-v-novej-bani>>.

¹⁷ "Choroby Z Povolania Alebo Ohrozenia Chorobou Z Povolania v SR." Národné Centrum Zdravotníckych Informácií. Web. <<http://www.nczisk.sk/Pages/default.aspx>>.

¹⁸ Vlastný výpočet na základe údajov z Incidencia Zhubných Nádorov v Slovenskej Republike 2010. Rep. Národné Centrum Zdravotníckych Informácií, Národný Onkologický Register SR, 2017. ISBN 978-

---

80–89292-55-4, EAN 9788089292554 Web.

<http://www.nczisk.sk/Documents/publikacie/analyticke/incidencia_zhubnych_nadorov_2010.pdf>.

¹⁹ Jánoš, Marián. "Dotácie Do Alobalu Usmrtia Vyše 50 ľudí Ročne." 09 Oct. 2016. Web. 14 June 2017. <<https://dennikn.sk/blog/dotacie-do-alobalu-usmrtia-vyse-50-ludi-rocne/>>.

²⁰ Markandya, Anil, and Paul Wilkinson. "Electricity Generation and Health." The Lancet, 13 Sept. 2007. p.981 <[http://thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(07\)61253-7/abstract](http://thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(07)61253-7/abstract)>.

²¹ Jánoš, Marián. "Dotácie Do Alobalu Usmrtia Vyše 50 ľudí Ročne." 09 Oct. 2016. Web. 14 June 2017. <<https://dennikn.sk/blog/dotacie-do-alobalu-usmrtia-vyse-50-ludi-rocne/>>.

²² "Europe's Dark Cloud - How Cutting Coal Saves Lives." European Environmental Bureau, the Health and Environment Alliance, Climate Action Network Europe, WWF, Sandbag, June 2016. Web. p.34 <<http://www.env-health.org/policies/climate-and-energy/europe-s-dark-cloud/>>.

²³ "Ako Zatvoriť Dotované Bane? Máme EÚ Fondy, Hovorí Žiga." Trend, 6 July 2017. Web. <<https://www.etrend.sk/ekonomika/ako-zatvorit-dotovane-bane-mame-eu-fondy-hovori-minister-ziga.html>>.

²⁴ "Ako Zatvoriť Dotované Bane? Máme EÚ Fondy, Hovorí Žiga." Trend, 6 July 2017. Web. <<https://www.etrend.sk/ekonomika/ako-zatvorit-dotovane-bane-mame-eu-fondy-hovori-minister-ziga.html>>.